

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 24. februarja 2022 - Leto XXXII, št. 8

stran 2

KNJIŽEVNOST JE ISKANJE RESNICE

*Showdown, kegljanje in pikado
stran 6*

*Grbanje rada berem
stran 8*

*Pripovedji od stari Slavov
stran 9*

KNJIŽEVNOST JE ISKANJE RESNICE

»Danes Slovenski dom v Monoštru gosti izjemna ustvarjalca, pisatelja, pesnika, novinarja in publicista Marija Čuka s Tržaškega ter porabskega ustvarjalca, novinarja, prevajalca in pesnika Dušana Mukiča,« je predstavila

Marij Čuk

gosta srečanja z naslovom Slovenska zamejska književnost od Trsta do Porabja generalna konzulka Metka Lainšček, ki sta ga 17. februarja organizirala Generalni konzulat R Slovenije in Zveza Slovencev na Madžarskem. Med prisotnimi, ki so se zbrali v lepem številu, je posebej pozdravila veleposlanika R Slovenije v Budimpešti Marjana Cencena s soprogo, slovensko zagovornico v madžarskem Parlamentu Eriko Köleš Kiss in predstavnika Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja, profesorja Francija Justa in Štefana Kardoša.

Moderatorica večera je bila predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács, ki je najprej nanizala ustvarjalno pot obeh gostov. Literarno delovanje Marija Čuka je zelo raznoliko, saj je ob tem, da je izdal osem samostojnih pesniških zbirk (Pesniški list, Šumenje modrega mahu, Zakleta dežela, Suho cvetje, Igra v matu, Sledovi v pesku, Ugriži, Zibelka neba, Ko na jeziku kopni sneg) avtor »zamejske trilogije« romanov (Pena majskega vala, Molk koloradskih hroščev, Prah), več satiričnih nadaljevanj in gledaliških iger.

Leta 2020 je izdal izjemen roman Črni obroč, katerega italijanski prevod (Fiamme nere) je osvojil drugo mesto na veliki italijanski vsedrjavni književni nagradi Vladimir Nabokov.

Dušan Mukič se je po diplomu na Filozofski fakulteti Univerze

enot porabskega ljudskega pripovedništva ter prestavitev gradiva – ki ga je leta 1970 v porabskih vaseh posnel etnolog Milko Matičetov – v slovenski knjižni jezik.

Navzoči so lahko prisluhnili tudi po eni pesmi obeh avtorjev, nakar je stekel živ in zanimiv pogovor – o ustvarjanju, namenu književnosti, o pomembnosti branja v maternem jeziku itd. – pri katerem sta se ustvarjalca dopolnjevala, navezovala na misli drug drugega.

Oba sta pripovedovala zanimivo zgodbo o začetkih svojega ustvarjanja. Marij Čuk, ki je kot otrok rad bral pustolovske romane, med njimi Karla Maya, je kljub temu, da mu je mama kot otroku, ki je začel pisati svoje zgodbe, rekla, da so pisatelji nesrečni, vztrajal pri pisanju. Dušan Mukič se je kot srednješolec dogovoril s svojim sošolcem, da napišeta vsak dan po en haiku, sicer sta zdržala le 30 dni. Prvi svoj sonet v narečju je napisal

Del občinstva, na desni strani Štefan Kardoš in Franci Just, ob njiju urednica knjižnih izdaj pri založbi Mladika Nadia Roncelli, generalna konzulka Metka Lainšček in slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss

zdaj piše za časopis Porabje. S prevajanjem književnih del iz slovenščine v madžarščino in obratno se ukvarja vse od svojih ljubljanskih študentskih let. Po vrnitvi v Porabje se je posvetil tudi prevajanju v domače slovensko narečje. Njegovi najobsežnejši predstavitvi sta roman »Stric Geza gre v Zaturce« Štefana Kardoša in zbirka kratkih zgodb »Ptice dronovke« Norme Bale. Njegovo najzahtevnejše delo je bila transkripcija 240

kot študent v Ljubljani.

»Književnost je iskanje. Iskanje česa, še danes ne vem,« je razmišljal o pisanju Marij Čuk. »Nekateri pravijo, da je iskanje resnice. Ampak katera je ta resnica? Je to pisateljska resnica, je to moja resnica ali je to objektivna resnica vseh nas. Resnica v književnosti in resnica v resničnosti se začneta tam, kjer se beseda, dogodki in čustva dotaknejo čimveč ljudi. Ko se moja

beseda, moje iskanje resnice dotakne veliko ljudi, da jih veliko prepriča, takrat je književnost „uspešna“ Zame je književnost tudi družbeni dogodek, kirurški poseg v družbo.«

Dušan Mukič je odgovor na to

Dušan Mukič

vprašanje začel z mislijo, ki jo je slišal na več mestih, namreč, da imajo v Sloveniji za eno funkcijo pet ljudi, v Porabju pa en človek opravlja pet funkcij. Izpostavil je, da so vsi, ki so se ali se ukvarjajo s pisanjem leposlovja, v prvi vrsti novinarji. Omenil je Ireno Barber, Karla Holca in svojega očeta Franceka Mukiča in tako nadaljeval: »Zame je pisanje leposlovja iskanje estetskega, dokazati hočem namreč, da je naša tisočkrat zaničevana porabsčina vsaj deloma sposobna opraviti funkcijo za pisanje leposlovja.«

Oba avtorja sta ugotavljala, da je književnost ohranjanje besede, brez besed nas ni. Posebej velja to za maloštevilčne narodne skupnosti, ki brez svoje besede ne morejo obstajati, niso razpoznavne. Ogromno primerov je tudi v Evropi. Če določena skupnost zgubi svojo besedo (jezik), je lahko zanimiva, ni pa več osebek določenega prostora in časa. (Bretonci, Ladinci, itd.). Pri Ladincih je sicer s pomočjo kuharice v njihovem jeziku prišlo do oživitve jezika. Oba ustvarjalca sta izpostavila pomembnost branja (ponudimo štenjé) v maternem jeziku.

Po mnenju Dušana Mukiča ima porabska književnost dve inačici, prva je, ko avtor piše za svojo skupnost (sem spadajo tudi prevodi pesmi ali proze v domače narečje), druga inačica je, ko se piše o zamejski skupnosti in se odnese glas o skupnosti širši

skupnosti v Sloveniji in ostalim zamejskim skupnostim. Tretji vidik je, ko se zamejska dela prevajajo v jezik večinskega naroda, v tem primeru v madžarščino (Garaboncijaš Franceka Mukiča), da o skupnosti vse več zve tudi večinski narod. To se je zdelo sila pomembno tudi Mariju Čuku, vse vidike je izpostavil na primeru svojega zadnjega romana, ki je zahvaljujoč prevodu zaslovel tudi med večinskim italijanskim narodom, ki pravzaprav zelo malo ve o slovenski skupnosti.

Ustvarjalca sta skupaj ugotavljala, da je vedenje matične Slovenije o zamejskih slovenskih skupnostih še zmeraj zelo šibko. V povezavi s skupnim slovenskim kulturnim prostorom je Marij Čuk izpostavil, »če se robovi naroda začnejo trgati in krčiti, se lahko krči tudi narod.«

Na koncu pogovora sta Franci Just in Štefan Kardoš predstavila razpis Porabske literature (objavljamo ga na zadnji strani časopisa), namen katerega je spodbuditi ustvarjalno voljo na literarnem področju med Porabci.

Marijana Sukič
Slike: Silva Eöry

Mačkare, škoromati in laufarge

Preminauči keden smo malo poglednili, kakše norije so na fašenski torek zganjale maškare v Prekmurji, na Štajerskom, Koroškem in Gorenjskom. Zdaj pa se pelajte z nami eške v drüge slovenske krajine, na Dolenjsko, Notranjsko in Primorsko, ka bi spoznali njine fašenske figure tö!

Na *Dolenjskom* so najbolje erične »mačkare« s krajine Dobropolje, štere so talali na »ta lepe«, »ta grde« in »ta gospojske«. Najlepša mačkara je biu »mauž«, šteri je na glavej noso en mejter visiki klabük s trejmi vreji. »Baba« si je na sé djala ronjavi ženski gvant, svoj vacalejg pa zvezala na zatanki. »Grbec« se je naravno v vözobrnjeno bundo, na remen pa si je obesio en par kravdji zvoncov. »Kurent« je biu trnok tüčen, emo je tak šurki gvant, ka sta v njem meso mejla dva pojba – grato je eden strašen stvaur z dvöma glavama. Grbec je skrb emo na moža in babo, šteriva sta v vsakšo ižo nutstaupila brezi edne rejči in tüoma prosila djajca.

Kauli dolensjkoga varaša Kostanjevica se je nutnaravnalo staro in mlado, kompanijo norcov so zvali »Perforcenhaus« (tau prej nemški znamenüje »djagarija«). Boter cejle bande je biu »oča Šelme«, šteri je na glavej emo cilinder in dugi naus, noso pa je bejle lače. V rokej je držo dugo palco, na konci štere se je hrzala plejatna tikevna glava.

Na fašenski pondejlek je »Perforcenhaus« vküpprišo na djilejši, na šterom so mogli norci obračun dati o svojom deli v lanjskom leti. Na fašenski torek se je med lidami pokazala maškara z drvenkov na glavej, v šteroj je nosila dosta stari plejatni posaud. Drejkt se je poteknila, piskri pa so zrogatali nakle. Inda svejta so takše fele formo trli lončene posaude, ka je prej prineslo srečo.

V *Bejloj krajini* je bilau nika posabnoga tzv. »hupkanje« (hintázás): vseposedik si je lüstvo napravilo hupkance, v šteraj so se hupkali za kusto repo. V varaši Metlika so šegau meli igrati goslarge na konjaj, za šterimi so štirge nutnaravnani možacke nosili slamatnoga Fašenka. Toga

V bregaj Brkini nosi maškara »škoromat« visiki klabük z umetnimi raužami, njegvi padaš »škópit« pa z veukimi klejščami zgrabi nedužne lidi - vsikšoga namažeta s sajami

sta z bejdvej strani s svojima meklama po obrazi baužala črniva rafankerera. »Fašenkova sneja« je gučala grde, svinjske hejce, zatok so bili domanji plebanoške vsikdar prauti takšim razvüzdanim norijam.

Na *Notranjskom* se je mladina ranč tak rada špilala kak v drügi slovenski krajinaj. V vesi Babno polje so bili v fašenskoj procesiji zvün »ta staroga« in »ta stare« eške medved, vrag, smrt in rafankerer. Té maškare so nika nej gučale, samo so skakale in plesale, lejtale po vesnici in naganjale mlajše. V vesi Košana so se vsi fašenski naravnali v bejle ženske gvante in si obraz zakrili za vacalejgom, samo eden, »grdin« si je na sé djau vözobrnjeno bundo.

Kauli varaša Cerknica se je med maškarami sükala »müza«, špajsna stvarina z birkečov glavauv in nazaj obrnjenimi orami. Pri Sveti trej kralaj je bila fašenska sneja žalostna, ka je nej dobila moža. Maškare je tam komandéro poštar z dugov

sablov, šteri je v ram prvi nutstaupo in slejden vö z njega prišo. Fašenski so brezi edne reči plesali v iži, poštar pa je sigurno srkreb emo na réd in pobéro dare. Na Bloškoj planoti (fennsik) so na fašenski torek skijali in se čujskali, ka je po staroj vöri prineslo bogati pauv, puno dino, vekši

len in kusto repo.

V *Slovenskoj Istriji*, v vesi Kubeš sta se dva glavniava, stariva fašenka zvala »nono« in »nona«. Rafankerer je meso meklé držo edno brinovo vejko, s šterov je rad postegečo dekle. »Cunder« (condraš) je emo na gvant zošite falajčke papéra, na glavej pa noso visiki papérnati klabük. Lüstvo je letelo kraj od té maškar, vej so pa v turbaj držale pepeu, šteroga so trausile na vsakšoga. V Koštaboni so na kaulaj kauli vozili Fašenka z lesenov glavauv, šteri je emo lijak v lampaj, v šteroga so pri vsakšoj iži vlejali malo vina.

V bregaj Brkini se je gordržala trnok bogata tradicija »škoromatije«, štera je trpela od števanovoga do pepenice. »Škoromatov« je bilau več, tisti glaven je emo na glavej pokrivalo, šteroga sta ma pomagala narediti mati ali dekla. Ednoma staroma klabüki so krajodrezali vrnjico in na njega djali edno piramido z leskovi šib. Na tisto so gorzošili umetne rauže in farbaste pantlike, štere so prau-

sto frnckale v vötri. Na vreje klabüka so djali eške eden püšeu z raužami od vauska, šteroga je pojbi narédila dekla, gda je biu regrut. Inda svejta si je vsakši »škoromat« narédo eden lafli z lesa, gnesnedén pa ga zvekšoga samo küpüjejo. Vsikdar so si obüli duge, živo farbaste štrümfé, vsakši pa je emo v rokaj palco s krivim štilom tö, šteroga si je eške v pravom cajti naredo sam.

V kompaniji škoromatov so veuki straj napravili »škópit«. Obraze so si namazali s sajami, svejtili so jim samo veuki bejli zobgé z repe. V svoj stari klabük so vteknili kireča in vranja pera, v rokej so držali veuke, skor paudrügi mejter duge lesene klejšče. S tejmi so leko zgrabili eške najbolje tüčne lidi tö, vsikšoga so fajn namazali s sajami.

Na taljanskom tali *Krasa* (Karsztvidék), v vesi Zgonik je dugo živejla šega »fantovske«, tau so bili tisti penezge, štere je vsikši pojep plačüvo od svojoga 14. leta do ženitve. Na fašensko nedelo je samo tisti leko prišo na djilejš, šteri je tau svojo dužnost nutplačo. Odebrali so žipana, šteri je stapo na čeli procesije. Vküpprišo pobérali dare za »Fašenkovo ženo«, štera se je žaurdjala, ka za en malo dovica grata. V vesi Boljunec pa je edna komisija raztalala Fašenkovo erbo, šteroga teštament je gorprešto predsednik. Nekak je daubo »poštijo do krčmé«, drügi »deset litrov ricinovoga olina«, tretji »sago kisele repe« pa tak tadale.

Ranč tak kak indrik na Slovenskom, so na *Goriškom* tö talali pravico. V varaši Kobarid so nutnaravnani možki na kaulaj na srejni placa pokazali, ka je bilau v preminaučom leti naaupek, hejcnio so tazošpilali hibe domanjoga lüstva. V bližanjoi vesnici Drežnici pa so meli šegau z lesá delati posabne laflino, po formi indašnji švajcarski

mask. Njini »ta grdi« so lejtali s štrümfí, punimi s pepelom in vsikšoga vdardjali ž njimi, ka se je samo tak kadilo.

Najbole erične maškare na Goriškom so gvüšno »laufarge« kauli varaša Cerknica, šteri so na obrazaj nosili lepau vözrezane in pofarbane lesene laflino. Glaven laufar je biu Fašenek, šteri je emo na gvant zošito brdinje, v rokej pa noso eden mladi baur. Sprevajo ga je »ta mršlanast«, šteri je biu cejli pokriti z bršljanom (borostyán), »ta tirjesta« pa sta med visikim skakanjom naganjala mlajše. »Lamant« je biu naravnian v bundo, na obrazi emo bundasti lafli, v rokej pa držo vile za senau.

Na placi pred cerkvov so na fašenski torek saudili Fašenski, šteroga glaven grej je bilau, ka je lüstvo v njegovom časi preveč zélo in spilo, pa preveč penez zapravilo. Fašenek je šegau emo vujti, de so ga pa »ta tirjesta« vsikdar zgrabila. »Ta star« je na konci biroviije s svojim botom tak düno Fašenka po glavej, ka je spadno na pripravlene sani. V *Reziji* na Taljanskom eške dobro ponijo »bábace«, šteri so ranč tak bili naravnani v bunde. Na remen so si obesili zvonce, na obraze so si dali lesene »škúfe«. Fašenek je trpo tri dni, po večeraj so domanji vküpprišli na srejni vesi, gde so jim igrali »citiravci«, lüstvo pa je plesalo »to püstovo«.

1. marciüša letos tö pride fašenski torek, gda se gvüšno cejla Slovenija in Vogrska postavita na glavau. Kak de se tau godilo od našoga Prekmurja vse do slovenski krajina na Taljanskom, ste leko zvödali z naši pisanj. Za konec leko povejmo, ka če rejsan má vsakša slovenska krajina svoje posabne šege, mo vsi radi, če se končno začne sprtolejtje.

-dm-
ilustracija:
Szilveszter Bartkó

PREKMURJE

Divdjačina

Tak kak v Porabji tüdi v Prekmurji divdjačina že več lejt velki kvar dela. Pavri v Prekmurji pravijo, ka je iz leta v leto več divdjačine, stera dosta pauva dolazgrže, pa te tau, ka raste, posene. Največ kvara napravijo djelenge pa divdje svinje. Po podatkih ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so djagri v Sloveniji lani vsevküper vöstretili 66.981 divdjih živali, med sterimi je bilau 19.377 divdjih svinj, tau pa je največv zadnji deseti lejtaj. Tüdi v Pomurji je bilau v leti 2021 odstreljenih največ djelenov (895), pa tüdi tau je bilau največv zadnji deseti lejtaj. Pauleg toga so djagri strelili ške 1036 divdjih svinj. V Zvezi lovskih družin Prekmurje, gé so lani planerali odstrel 642 divdjih svinj, so jih na konci vöstretili celau 972. Pri djelenaj, gé so planerani odstrel 850 živali, pa so tau numero presegnoli za devet.

Pri območni enoti Zavoda za gozdove Murska Sobota pravijo, ka je bilau v leti 2021 v Sloveniji in tüdi v sausedni rosagaj do zdaj v zgodovini največše povekšanje populacije divdjih svinj. Največ jih ge glij na granici med Slovenijo in Madžarsko, tak na Goričkom kak tüdi prauti lendavskomi konci. Tomi naj bi bilo krivo tau, ka so bile v zadnjom cajti mile zime, ka pavri furt več kukorce pauvajo in ka je v Slovenijo v zadnjom cajti prišlo dosta divdjačine z vogrske strani granice. Kvara pa nemajo samo pavri, vej pa so lani v Pomurji obravnavali ške 12 primerov, gda je divdjačina kvar napravila na ograjaj, tak okauli ramov kak gračenkov in sadovnjakov, pa v nasadih cipres.

Silva Eöry

V SPOMIN IRENI PAVLIČ

Leta 1990 se je pečica ljudi pod vodstvom Irene Pavlič zavzela za veliko nalogo, ustanovila je Slovenski prijateljski krog, predhodnika Slovenskega društva v Budimpešti. Takrat verjetno niti slutili niso, da bo prijateljski krog prerasel v društvo, v organizacijo, ki ima nedvomno pomembno vlogo pri ohranitvi in razvijanju identitete Porabskih Slovencev, ki živimo v Budimpešti. Ireninemu zavzetemu in vztrajnemu delovanju se lahko za-

Irena je prejela več nagrad in odlikovanj

hvalimo, da smo v Budimpešti – največkrat v ulici Sebestyéna Rumbacha – od časa do časa uživali v slovenski besedi na odru, v slovenskem petju in pogovorih v maternem jeziku.

Malo slovenskega petja, nekaj zabave, saj to ni nič kaj takega, bi si lahko mislil zunanji opazovalec ... In kljub temu, če gledam iz 30-letne perspektive, sem prepričana, da je vse to izjemnega pomena ... Velik doprinos vsega tega je, da ostaneš del utripa svoje slovenske skupnosti na Madžarskem, sila pomemben dosežek je, da ne pozabiš svojih slovenskih korenin tudi takrat ne, če živiš daleč od rodne grude, in da te od časa do časa prevzameta čarobni zven slovenske besede in slovenske pesmi ter na valovih le-teh odplavaš v porabsko slovensko preteklost.

Teh čudežev ne bi doživeli brez Irene ...

Oktobra leta 2021 – praznovali smo 30-letnico društva – je vztrajala pri tem, da bo slavnostna govornica. V nepozabni modri obleki je z navdušenjem naštevala, koliko programov smo imeli in koliko skupnih doživetij ter izpostavila, da nas čaka še veliko lepega ...

Takrat niti slutili nismo, da je bilo to njeno slovo ...

Odšla je v fizičnem smislu, toda v duhovnem je z nami in bo tudi ostala z nami. Z nami bo na vseh naših prireditvah, na vajah in nastopih pevskega zbora, ki ga je ustanovila.

Skupaj zasnovane načrte bomo izvedli brez nje, toda na podlagi njene duhovnosti si bomo prizadevali, da bi (do)živeli in ohranili svojo slovenskost ...

Agi Kállay
predsednica društva

Pavlics Irénke emlékére

1990-ben Pavlics Irénke vezetésével egy maroknyi ember gondolt egy nagyot és megalapította a Budapesti Szlovén Egyesület elődjét, a Szlovén Baráti Kört. Talán nem is sejtették, hogy a baráti kör egyesületté női ki magát, egy olyan szervezetté, mely vitathatatlanul nagy szerepet kapott a Budapesten élő Rába-vidéki szlovének identitásának megőrzésében, alakításában. Irénke céltudatos, állhatatos munkájának köszönhetően Buda-

Húsvétváró foglalkozáson az egyesület tagjaival

pesten – általában a Rumbach Sebestyén utcában - időről időre szlovén beszélgetések, énekek, színházi előadások hangzottak fel egy-egy szlovén program során.

Egy kis éneklés, egy kis vidám szórakozás, nem nagy dolog, gondolhatná egy kívülálló... És mégis 30 év távlatából hiszem, hogy óriási jelentőségű... Nagy eredmény benne maradni a magyarországi szlovén nemzetiség élet vérkeringésében, nagy eredmény nem engedni feledésbe merülni a közös, szlovén gyökereket, távol a szülőföldtől néha-néha belemerülni a szlovén szó, dallam varázsolta hangulatba, és mintegy átadni magunkat a Rába-vidéki múltba révedés felülmúlhatatlan érzésének.

Ezt a csodát Irénke nélkül nem élhettük volna meg...

Utolsó rendezvényünkön 2021. októberében – az Egyesület 30 éves jubileumát ünnepeelve – ragaszkodott hozzá, hogy ő mondja az ünnepi beszédet. Felejthetetlen kék ruhájában beszélt arról, hogy mennyi program, élmény van mögöttünk, és mennyi minden vár még ránk...

Akkor nem sejtettük, hogy ez az alkalom lesz az ő búcsúja...

Búcsúzott, elment, de valójában velünk van és velünk marad. Velünk marad minden rendezvényünkön, az általa alapított énekkar próbáin, fellépésein.

A még közösen szőtt terveket már nélküle fogjuk megvalósítani, de az ő szellemiségét követve a jövőben is igyekezünk szlovéniségünket megőrizni és megélni...

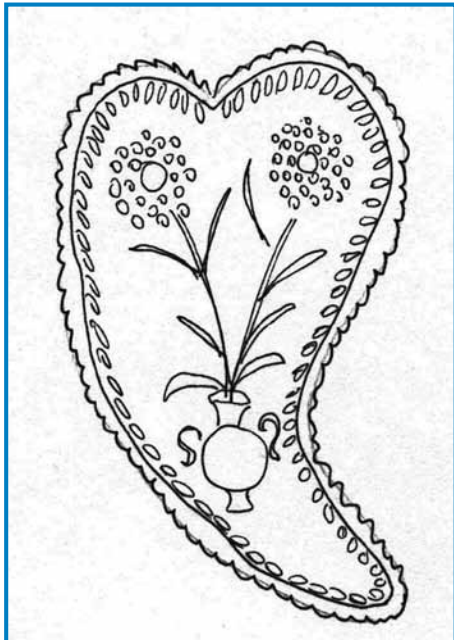
Kállay Attiláné
az egyesület elnöke

Indašnje slovenske meštrije - 8.

Medičarge in svejčarge

Kak na Vogrskom tak v Sloveniji majo šegau na bučaj odavati medena srca, na šteraj vsefelé lejpora piše, včasí pa na nji nakelijo mala gledala ali kejpe tó. Té majstre, šteri

stri so mogli oprvim dobiti méd in satje (po našom »kerpe« ali vogrski »lép«), s svojimi pomočniki so se ponavadi geseni napautili kipúvat k večkim fčelarom ali pa vöpos-

»Mali krüjek« z varaša Škofja Loka - tau medeno figico so pekli na cerkvene in druge svetke, v dar pa so go dali z lübezni tó

rédijo medene figice v formi konjičkov, báb ali djelenov, slovenski »medičare« ali »lectare« zovémo. Takši lidgé pa se ponavadi razmejo na svejče tó, štere napravijo z vauska.

Če rejsan so medičarge dosta inovacij vpelali že prva tó, je ta meštrija na Slovenskom dobila cejlak nauvo formo po drugoj svetovnoj bojni. Tistoga ipa so se začnili bole moderno spravlati s fčelami, depa od tistoga mau so pri figicaj furt bole na gausti nücali falejši cuker mesto medü tó. Produkte s »cukernoga testá« so začnili kinčati s pomočjav mali začk in na nji keliti nadrukivane vinjete. Tak se je oprvim naraudo kič (giccs), srca so zvekšoga dobila raužnato, redečo ali türkizno farbo. Tau je biu tisti čas tó, gda so začnili kúpúvati spoj dosta svejč, najbolje za düšen den. Toma žalostnoma svetki so se leko svejčarge zavalili, ka je njina meštrija dugo nej vómrla.

Pred srejdov 19. stoletja je bilau tau delo spoj ovaško. Maj-

lali svoje odküpovalce. Méd je na priliko na Dolenjskom vrnau telko košto kak friške sirauve zmaučé. Satje je medičar kúpo zrankoma rano, po nji pa je s kaulami prišo večer, naléčene je emo posabne posau-de in škafe.

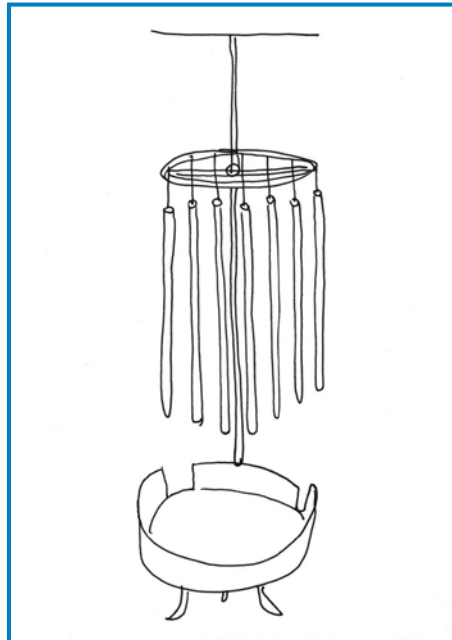
V delavnici so medičar in njegvi pomočnicke (ali večkrat držinski člani) scedili med, po tistom pa satje eške dvakrat vöprešali v

stiskalnici. Z medü, šteri je od drugim vöpriteko, so spekli re-teše ali »deské«. Té druge so na senjaj odavali paverskim poj-bom, šteri so je mogli sklati na en küp in je razsejči z ednov sekérov - tau se vej, ka se je tau priškalo samo najkrepšim.

Gda so satje že dvakrat vösprešali, so ma cujvlejali vodau in ga stisnili eške tretjo paut. S toga slejdnjoga medü so napravili »medico«. Tau pa je nej bilau alkoholno piti, kak ga poznamo gnes, liki edna prilüblena mlašéča dobrauta. Na senjaj so go držali v veuki kuferni vrčaj, s šteri so go küpcom natakali v posance. Té méd, raztopljen v vodej, so gda pa gda radi gutnili vözraščeni tó. Z medü pa so küjali alkohol ranč tak: cuj so ma dali méu (hmelj) in vse vküper zavreli v edno krepko piti. Z ovaškim metodušom, de so pa z medü küjali palinko tó.

Po triplanskom stiskavanji je medičari austo več samo vausek, šteroga je trbölo očistiti in tau je bilau zamüdnó. Vöspucano satje so preküja-

li v vausek in ga stoplenoga skaus drauvne lüknje spistili v mrzlo vodau, ka bi trdi grato. Razprestrli so ga na lesene ponjave in ga tak bejlili na sunci. Tau delo so mogli večkrat po-

Indašnja škér za »polejvanje« svejč - gnes rédijo svejče mesto vauska s falejšoga parafina

noviti tačas, ka so dobili čistak bejli vausek.

Medičarge so tak meli dva materiala za svoje figure: med in vausek. Figice so s trdoga medenoga testá rédili tak, ka so ga nutpotisnili v lesene modele s figurami djelena, bohoca, krala Matjaša, sable, pükše, srca, male bábé, vsefelé svetcov, konja, ftiča, vöre ali črejvla.

Takše »piškote« so v gorenjskom varaši Škofja Loka zvali »mali krüjeki«, de so je pa poznali po vsej vekši mejstaj na Slovenskom, gde so meli medičarske delavnice, ranč tak. Figice so rédili v Avstriji in na Vogrskom tó, najbolje erični pa so bili venak češki in slovaški majstri. Medičarge so svoje produkte odavali na letni senjaj in bučaj, največ svejč pa je lüstvo küpilo na svejčnico ali za posvejte.

Svejčarge so völejvali takzvané »votivne figure« z vauska ranč tak, s šterimi so prausni vörnícke prosili zdravdje in srečo. Küpúvali so je na veuki prauskarski mejstaj in

je nosili v cerkev. Z »votivi« z motivom rauke ali nogé so si žejeji zadobiti zdravdje na koncaj svojoga tejla, figura v formi male bábé pa je nosila srečo nauvorodjenoma deteti.

Gü nec ali krava sta znamenüvala zdravdje živine, dvauje oči pa so vračile pogled. Razkoračena žaba je bila simbol mladi mater, zatok so ž njauv prosili pomauč za kuste ženske.

Na Dolenjskom so medičarsko meštrijo zvali »krajcarkšeft«, vej so pa meli majstri med odavanjom dosta dela z drauvnimi penezami - krajcarami. Če rejsan je edna fi-

gica koštala samo malo, je več vküper medičarom prineslo gvüšno plačo. Bilau je dosta takši majstrov, donk pa so vsi brž leko odali svoje produkte. Eške poseba dobro so slüžili na veuki senjaj, gda je vsikdar dosta küpcov vküpprišo.

Ženske, štere so odavale figice, so furt na glas gorštele verše na svoji medeni srcaj, vej je pa paverskim poj-bom štenjé žmetno spadnilo. Svoje produkte so medičarge vödjali v zimskom cajti tó, te so nosili kuste slamatne papučé. Stali so na cüglaj, štere so prauti segrejavali v odnji, ka bi je pri pulti nej zeblo.

V ništérni slovenski muzejaj leko eške gnes poglednemo trnok lepe lesene modele za medene figure. Takše figice so podje v našom Prekmurji in Porabji tó radi küpúvali deklam, štere so steli zacomprati.

-dm-
ilustraciji:
Marija Kozar

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Smetje v potoki

Železna županija je edna med tistimi županiji, gde se zavole dosta vode najde kak pod zemlaju tak v potokaj pa v mlakaj. Tau je dobro, zato ka gde je voda, tam je življenje, depa samo tam, gde čisto vodau mamó.

Prvin je po vasaj spoj dosta izvirov, vretin bilau, leko bi prajli, ka skur pod vsakšim brgaum. Gda je vraučé bilau, te so si žejo pri tej vretinaj gasili. Samo kak se je vrejme pa klima začnila spreminjati, tak so te vretine eden za drugim začnile vöseniti. Gnesden že samo močnejše vretine majo vodau, depa té tó nej tak kak prvin. Ranč tak je s potoki tó, sprtulejt pa gda kakšni vekši dež pride, te teče v njij voda, ovak pa cejlak vöposenejo. Tau je velka baja, zato ka v tej potokaj nega rib pa drugi živali tó nej, stere v vodej ali pri vodej živejo. Pa če bi še tau nej dojšlo, tam gde potok ma vodau, tam pa zato nika ne ostane ali ne prežive, ka je puno smetja. Edne vidimo, kak plastiko, glaže, žalejzge, depa bola navarno je tisto, ka ne vidimo, ka je notri v vodaj. Kemikalije, odpadna voda pa še dosta vse kaj tašoga, ka bi v vodej nej smelo biti. Tau je velka nevola po vasaj, depa vekša baja je po varašaj.

V Sombotelu je potok Gyöngyös vsigdar puno smetja, zaman majo vösklajeni smetnjaki, smetje itak v potok lüčajo. Občina zaman kontrolira, smetje največkrat vnoči prinesejo pa zlüčajo v potok. Tau vöpoobrati je nej málo delo, več lüstva na keden 40 vör dela pa puca, aj tau smetje voda ne odnese tadelé, nutra v sredino mesta.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Predvolilno dogajanje se je tudi uradno začelo

Pred državnozbornimi volitvami 24. aprila začnajo teči roki za njihovo izvedbo. Politične stranke in volivci lahko že predlagajo kandidate za poslance, kandidatne liste pa bo treba vložiti do 24. marca. Takrat bo stekla uradna predvolilna kampanja. Politična stranka lahko vloži listo kandidatov v vsaki volilni enoti, če jo podprejo najmanj trije poslanci oziroma v posamezni volilni enoti s podpisi najmanj 100 volivcev. Če pa želi kandidatno listo vložiti skupina volivcev, mora njeno kandidatno listo v posamezni volilni enoti s podpisi podpreti najmanj tisoč volivcev. Tiste stranke in liste, ki bodo želele vstopiti v volilno tekmo, lahko to storijo do 24. marca do polnoči, ko se izteče rok za vložitev kandidatnih list. Še prej, do 9. marca, pa morajo organizatorji volilne kampanje odpreti posebne transakcijske račune, s katerih bodo poravnavali vse stroške volilne kampanje. Ta bo sicer uradno stekla 24. marca. Ko bodo kandidatne liste potrjene, bodo volilne komisije volilnih enot sestavile seznam potrjenih list kandidatov v volilni enoti po vrstnem redu, določenem z žrebom, in sezname kandidatov, o katerih se glasuje v posameznih volilnih okrajih. Da se bodo tudi tokrat podale v volilno tekmo, je že znano za vse parlamentarne stranke, na prestop parlamentarne praga pa bodo merile tudi nekatere zunajparlamentarne in nove stranke. V preteklosti se je za vstop potegovalo od 17 do 25 strank in list, štiriodstotni parlamentarni prag jih je največkrat prestopilo po sedem, pred štirimi leti pa jih je v državni zbor prišlo devet. Predčasne volitve bodo potekale med 19. in 21. aprilom. Pred tem bo Državna volilna komisija sporočila, kako bo potekalo glasovanje za tiste, ki bodo zaradi okuženosti ali tesnega stika z okuženim z novim koronavirusom v izolaciji ali karanteni.

Soboški slepi in slabovidni športniki

SHOWDOWN, KEGLJANJE IN PIKADO

V preminaučom leti, gda smo predstavili Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih (MDSS) Murska Sobota, stero povezüvle več kak 210 članov iz 27 pomurskih občin (önkormányzat), smo neka rejči napisali tudi o tom, kak se v tom družtvi s športom spravljajo. V njihovi nauvi zidini, gé majo zdaj tudi eno izo namenjeno samo za športno dejavnost, smo se pogučavali s tremi člani, steri so nej samo o športi gučali, liki tudi o tom, kak se majo v vsakdanešnjom žitki. Silva Mlinarič, stera je vodja športno-rekreacijske dejavnosti pri MDSS Murska Sobota, je prva raztolmačila, s kakšnimi športi se slepi in slabovidni leko vse spravljajo: »*Showdown je namizni tenis, steroga špilata dva igralca. Za igro se nücajo takša kmična očala, s sterimi nika ne vidiš, tudi tisti, steri je slabovidni nej, tak ka so te vsi slepi in slabovidni na istom. Pauleg toga se za tau igro nüca ške lopar, rokavica in zveneča labda. Naši slovenski tekmovalci ne tekmujejo samo doma, liki odijo tudi na mednarodna tekmovanja na tihinsko. Bili so že na evropskih prvenstvih na Švedskom, na Finskom, v Italiji, tak ka so rejsan dobri. Drugi šport je stezno kegljanje. Tau trenejramo gnauk na keden na kegljišči v Radencaj. Vodja te ekipe je Jelka Orban, stera nas tudi trenera. Tü smo raztalani na tri različne kategorije, B1, B2 in B3, s tem ka v prvi nastopajo slepi pa ške tisti, steri majo kmična očala gor. Mamo še vrtno kegljanje. Dobro je, ka mamo zdaj na naši terasi priliko, ka tau tudi trenejramo. Zdaj pa je najbolje popularni in aktualni pikado, vej pa mamo v Sloveniji glij v tom zimskom cajti ligaško tekmo vanje. In zdaj tau v tej naši nauvi zidini od dva do trikrat kedensko tudi trenejramo.*« Silva Mlinarič je raztolmačila, ka je ona nej od rojstva slejpa, liki je zbetežala sledkar, gda je bila stara 23 lejt. »*Delala sam*

v fabriki Mura kak sabolica, ali po tistom, ka sam skor čista oslejpila, sam mogla titi v invalidsko penzijo. Tak je na žalost gé, ka té beteg v naši dr-

pa tau, ka se leko družijo, tudi zdaj v koronskij cajtaj, sploj na športni tekmo vanj takši lidge, steri majo gnake nevole v žitki, je ške povedala Silva Mlinarič,

Od leve strani: Marija Jurančič, Danilo Kreslin in Silva Mlinarič (Kejp: Silva Eöry)

žini erbamo, vej pa slabo vidimo vse tri sestre in en brat, pa vsi smo vid zgübili te, gda smo že vözraščeni lidge bili,« je raztolmačila sogovornica, stera je

stera se je s športom dosta spravljala že prva, kak je vid zgübila. Zdaj najbaukše rezultate ma v vrtnom kegljanji, 2008 in 2009, gda je bila državna prvakinja v

Na terasi pauleg nauve zidine se leko spravljajo tudi z vrtnim kegljanjom (Kejp: MDSS)

*gorrasla v kraji Spodnji Kamenščak, pauleg Ljutomera, zdaj pa z držino žive v Prekmurji, v Lipovcaj. Pri vsakdanešnjom žitki ji pomaga moderna oprema, računalnik, s pomočjav steroga si te trnok na veliko napravi litere, ka te leko bar malo vidi, ka piše: »*Tudi telefon je prilagojeni moji slepoti. Morem pa prajti, ka mi je dosta ležej tudi zavolo toga, ka je moja čerka zdaj tudi moja osebna asistentka, tau pomeni ka je plačana za tau, ka mi pomaga tak pri küjanji kak pri vsakdanešnjih delih. Tudi mauž dosta pomaga.*« Fontoško mesto v žitki pa ma tudi njihovo družtvo, sploj*

*showdowni, pa je šla s slovensko reprezentanco tudi na tekmo vanj na Nizozemsko in Finsko. Marija Jurančič, stera je gorrasla v Maribori, zdaj pa že 35 lejt žive v Murski Soboti, je največ uspehov mela v vrtnom kegljanji. »*Za mene so vsi športi, s sterimi se spravljamo slepi, fontoški,*« je prva povedala sogovornica, stera je slabovidna gratala te, gda je mela 21 lejt: »*Tau se je zgaudilo zavolo tumora, steroga sam mejla v glavi, pa je vničo moje živce v obej okej, malo bole na pravi kak na lejvi. Žmetno se je bilau navaditi na slabovidnost, na tau, ka prideš s 100 % na 2 % vida.*« V šauli za*

*slejpe v Škofji Loki je napravila tečaj za tajnico (titkárno), po tistom pa je dobila delo v fabriki, stera je autone v Maribori redila. Gda je ta fabrika propadnola, je zgübila delo, po tistom pa je šla v invalidsko penzijo. V Mursko Soboto je prišla zavolo lübezni. Zdaj že pokojnoga moža, steri je tudi biu slepi, je spoznala te, gda sta se oba šaulivala v Škofji Loki: »*Mam dva sina, pa tudi že dva vnüka. Eden sin žive v Soboti, drugi pa v Lendavi in me dostakrat z držinama obišejo. Ges pa zdaj živem z nauvim partnerom, steri tudi slabše vidi. Morem pajti, ka sam vesela, ka leko ške sama küjam in skrbim za gospodinjstvo. Dosta po občutki delam. Čiglij skor nika ne vidim, pa telko baukše vonjam, küjem pa šlatam.*«*

*Življenjski partner Marije Jurančič je biu naš tretji sogovornik. »*Ges sam se kratkoviden že naraudo, tak ka že od mali nau nosim očala. Zdaj mam dioptrijo - 26, tak ka se z očali leko ške kelko telko gibam okauli, brez očal pa skor nika več ne vidim,*« je povedo Danilo Kreslin, steri z Marijo zdaj že šest let vküper žive: »*Spoznala sva se tü v našom družtvi. Ge sam novristaupo komaj pred osmimi leti, vej pa sam prva sploj nej znau, ka vse zanimivoga delajo, sploj pa tau, ka se dosta s športom spravljajo. Leko povejm, ka sva si zdaj z Marijo v pomauč eden drugomi. Fontoško je, ka znaš, gé kaj maš, pa si te tau znaš vzeti. Morem ške prajti, ka mava tudi gračenek, tak ka od sprtoletja do geseni dosta cajta preživeva tudi tam.*« Danilo Kreslin se je šaulivo normalno, zgotovo je tudi šaulo in je biu neka cajta zaposleni kak bautoš, ali po tistom, ka se njemi je vid slabšo, je tudi on mogo titi v invalidsko penzijo, vej pa ga je niške nej steu več v službo vzeti.*

(Kejp na 1. strani: Naši trije sogovorniki so na športnih tekmovanjih osvojili že več medalj in pokalov (Kejp: MDSS))

Silva Eöry

PISALI SMO PRED 30. LETI

V 4. številki novin Porabje, stera je leta 1992 vöprišla 27. februara, je na prvi strani glavna urednica Marijana Sukič pisala o razstavi z naslovom Prekmurski likovni umetniki Slovincem na Madžarskem, stero so ob slovenskon kulturnon svetki gorodprli v Monoštri, v prostorih Zveze Slovencev na Madžarskem: »14. februar je pomemben datum tudi zaradi tega, ker je izšla prva številka našega časopisa točno pred enim letom,» je povedal Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem, ki je pozdravil tudi goste, med njimi gospoda Cirila Zlobca, akademika in člana predsedstva Slovenije, gospoda Ferencza Józsefa Nagya, ministra brez listnice, odgovornega za narodnostne skupnosti na Madžarskem, in Jánošaa Wolfarta, predsednika Uraada za narodnostne in etnične manjšine. Gospod Ciril Zlobec je poudaril, da so letos v Sloveniji praznovali Prešernov dan kot državni praznik. Slovenija je s tem priznala pomembno vlogo kulture in umetnosti na poti osamosvajanja. »V demokratični družbi sploh ni vprašljivo, »čigava« je neka narodnostna skupnost in kdo je dolžan skrbeti za njo. Narodnostna skupnost pripada tako državi, v kateri živi, kot matici. Za njo morata torej skrbeti oba naroda, in to naj bi manjšina tudi izkoristila. Seveda v dobrem pomenu besede. Tudi to današnje priliko lahko vzamemo kot dobronamerno izkoriščanje,» je povedal akademik Ciril Zlobec. Goste je na razstavi strokovno vodil Franc Obal, vodja galerije Miška Kranjca v Murski Soboti. »Ne morem mimo tega, da ne bi danes, ob tej priliki, omenil leta 1976, ko se je v Murski Soboti rodila Med-

narodna likovna razstava Panonnia, ki je zbrala in predstavila dela umetnikov treh sosednjih držav: Avstrije, Madžarske in Slovenije oziroma njihovih dežel Gradiščanske, zahodne Madžarske z Železno, Györsko in Zalsko županijo ter severovzhodne Slovenije. Od takrat so se zvrstile šte-

Odprtje razstave ob slovenskem kulturnem prazniku pred tridesetimi leti

vilne izmenjalne razstave, predvsem med M. Soboto in Sombotelom, s katerimi gradimo mostove prijateljstva in boljšega poznavanja sodobne likovne umetnosti dveh narodov. Nocoj pa vam želimo predstaviti dela 10 izbranih sodobnih likovnih umetnikov iz naše krajine, ki so se z odprtim srcem in vso resnostjo odzvali naši skupni akciji, se pravi širjenju likovne kulture in rasti slovenske narodne zavesti Porabskih Slovencev,» je povedal gospod Obal. Razstava bo na ogled do 14. marca, slike pa ostanejo na Zvezi Slovencev, kajti umetniki so svoja dela podarili Slovincem na Madžarskem. Zato se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so na kakršen koli način prispevali, da je prišlo do tega lepega dogodka. Hvala Gezi Bačiću, republiškem svetovalcu za narodnosti, ki nam je bil kot pobudnik in organizator v veliko pomoč. Posebno priznanje velja desetim avtorjem, NI-

KOLAJU BEERU, SANDIJU ČERVEKU, JOŽETU DENKU, ŠTEFANU GALIČU, ENDREJU GÖNTÉRJU, SUZANNI KIRÁLY-MOSS, IGNACU MEDENU, FRANCU MESARIČU, DITKI PETKOVIČ in MIRKU RAJNARJU.«

Irena Barber pa je na 6. strani pisala o tom, kak so števanovske ženske oprvin bile v

zboru. Večer se je dosta ljudi zbralo v avli Blagovnega centra v Medvodah. Najoprvin so domači moški pevci gorstaupili. Sploj lepau so popejali. Zatoga volo so se naše ženske eštja bole bojále. Potistin so pa na vrsti bile naše ženske. V imenu Slovencev na Madžarskon smo lepau pozdravili ludi iz Medvod pa smo njin zavalili, ka so nas pozvali. Po tistim so pa naše ženske začnola spejvati. Da so začnile, je videti bilau, ka se malo bojijo. Publika je pa trnok dobra bila. Fejst so ploskali njin. Etak so pa dobile batrivnost, moren prajti, da so sploj lepau spejvale. Na konca so dvej vogrske pesmi spejvale. Med njimi je edna pesem od Petófija. Petófi - tak šagau mamu prajti - je Vaugrom telko, kak Slovencom Prešeren. Tau smo tam povedali. Tau se je pa sploj vidlo Medvodčanom. Pevski zbor iz Števanovca je oprvin nastau-pu v Sloveniji. Nepozablena dva dneva so preživele naše števanovske ženske v Sloveniji.«

O tom, kak je bilau 15. februara v Varaši na slovenskom bali, so bralci Porabja - paul leg toga, ka so poglednoli več kejпов - na zadnji strani leko ške prešteli: »Goslarje (ANSAMBEL MAGNET iz Murske Sobote) so tak fejst špilali cejlo nauč, ka se je vse kadilo! (Rejsan se je kadilo!) Humorist DODO nam je parpovejdo norije, ka smo se vse za rébra držali, ka nas je od smeja vöbadalo. Dodo je edne na njé zéjo, aj ponašajo živali, mi smo se pa reketali, kakšne velke opice pa konji so. Eni so tak plesali, ka so se skoruk razčesnili, drugi so raj posevence zdigali. Depa vsi smo se fanj meli. Če ste nej bili, pitajte tiste, steri so bili!«

Vküppobrala: Silva Eöry

... DO MADŽARSKE

Začela se je izbira bodočih madžarskih astronautov

Zaključila se je prva etapa izbire bodočih astronautov za madžarski vesoljski program Hungaian to Orbit (HUNOR). V drugi krog je prišlo sto kandidatov, med njimi 14 žensk. Do poteka roka, 31. januarja 2022, je prispelo na Ministrstvo za zunanje zadeve in trgovino, v okviru katerega deluje madžarski vesoljski program Hungaian to Orbit, 240 veljavnih prijav, je povedala ministrska poverjenica, odgovorna za vesoljski program, Orsolya Ferencz. Sto kandidatov, ki so se uspešno prebili čez prvi filter, je že začelo z izpolnjevanjem online sposobnostnih testov. Dodala je, da proces izbire poteka v skladu z zahtevami Evropske vesoljske agencije.

Skupni kandidat opozicije je Péter Róna

10. marca bo madžarski parlament izvolil novega predsednika države. Združena opozicija je imela dalj časa več kandidatov, 15. februara so se predsedniki šestih strank poenotili in za skupnega kandidata izbrali 79-letnega profesorja ekonomskih znanosti na univerzi v Oxfordu Pétra Róno. Péter Róna je kandidaturu sprejel, čeprav se zaveda, da ima vladna stran, ki ima v parlamentu dvotretjinsko večino, vse možnosti, da izglasuje svojo kandidatko, in sicer bivšo ministrico brez listnice Katalin Novák. Dodal je, da opozicijski volivci upravičeno pričakujejo od svojih strank, da postavijo kandidata, zato je kandidaturu sprejel kot čast. 10. marca bo imel v parlamentu 15 minut časa, da predstavi podobo Madžarske, kot bi si jo sam želel oziroma kritizira dosedanja dogajanja v državi. Kot je povedal, poslanstvo predsednika države je, da predstavlja enotnost svojega naroda in brani demokracijo. V tem oziru se zgleduje po Árpádu Gönczu, prvem predsedniku države po spremembi sistema.

Grbanje rada berem

Bedi Joškana iz Števanovca vsi dobro poznamo, najbola tak kak žganjara (pálinkafőző), depa ženo Djörtjino Ano, dekliško Kürnjek, že menje, njau bola samo domanji. Ana je sama bila, nej mejla nej sestro pa

Z možaum Joškanom med iskanjom stari kejpov

nej brata. V Števanovci na ednom najlepšom mesti je stau njeni rojstni ram, depa tauga zdaj že nega, odali so ga, nauvi gazda ga pa dola dau razmetati. Nejdaleč kraj od rama je bila edna vretina, mi mlajši, steri smo iz Andovec pejški odli v šaulo, smo se vsigdar tam "napajali". Zdaj več nega nej vretine pa nej rama, samo edna velka črešnja stoji, stera se fejst krpi nej ka bi go gosterdja gorazaraslo.

- Prvin kak sem Djörtjino Ano gorpoisko, po telefoni sem go proso, aj mi poišče par stari črno-bejli kejpov, tiste iz starejši časov. Gda sem v künji k stauli vseu, kejpji so že na stauli bili. Prvi kejp, steroga sem vöodrebro, je eden birmanski bejo, Ana z velki očami gleda gora na püšpeka.

»Tau je 1962. leta bilau, te je bejla moja birma, zark za menov Štotjin Iluš stoji, pred menov pa püšpek, steri se je Kovač zvau.«

- Zvün tauga še dosta taši lejpi kejpov maš, da so tebe slikali, sto je bejo foto-

graf, sto je te kejpje delo?

»Kak tistoga reda vsikšoga, name je tó fotograf Tanay doladjemau. Te se je še lüstvo večkrat dalo doladjemati, zato ka doma pri rami je nej bilau fotoaparator. Mladi so se tü dosta odli-

nika menša bejla od mene.«

- Je eden mali tjejp, gda se nekak ženi, sto so tej?

»Tau je te bilau, gda sta se Šporan Mariš pa Joška ženila. Na okrajma na levi strani Karba Imi studjej, on je bejo tisti, steri se je na drüdj ali tretji den po gostüvanji bujo, gda je z biciklinom spadno.«

- Sto so pa te svadbice, stere tak na red stojijo?

»Tau smo mi, gda se je Šporan Magdi ženo, Iluš, Lošina Ana, ženina sestra, Öčin Mariš, Bružina Marti pa dja. Te lejpe püšle je nam Nakamnina Treža redla z Verice, gvant je pa Filip Irma zašila.«

- Ka si delala, gda si vözopodla šaulo?

»Najprvin smo se en mejscevčili, potistim smo pa že na mašinaj delali. Vsevküp osemstrest lejt sem mejla v židanoj fabriki. Vejš, kelko kilomejtrov je tau, ka sem med mašini lejtala, vejn ne falij dosta, ka bi cejlo Zemlau kaulak zopojdla. Zato ka sprvoga sem šest mejla,

Svadbice v 70-i lejtaj

te itak ji nega.«

- Sto so pa te dekle, stere so pred ramom dolavzete?

»Tau sem dja pa Mijalin Margit dolazeta še tam doma pri nij, pred stari ramom. Te sva še obadvej v šaulo odle, nika tašo nej bilau, samo tak sva se dala dolavzeti. Dja sem vejn v osmi klas odla, ona je

sledkar pa že vsigdar več, gda sem v penzijo odišla, te sem že dvadvajsti gnala.«

- Pri mašini se je dosta vse kaj nej pripoveddalo.

»Tau gvüšno ka nej, gnauk zato, ka si nejemo časa, drüga pa tau bilau, ka si eden drügoga sploj nej čüjo, tak fejst so mašini buvnjarili.«

- Nej ste v pamet vzeli, ka bi bola slabo čüli?

»Tau sem nej v pamet vzela,

Ana pri birmi leta 1962

bola tau, ka tisti, steri smo v židano fabriki delali, bola na glas gučimo.«

- Kelko si stara bila, gda si penzionistka gratala?

»Petdeseteno leto stara sem bila, zato ka sem tkalka bila pa te zavolo toga so mi sedem lejt tapistili. Rada sem bejla, ka sem v penzijo leko odišla, zato ka nika mira smo nej meli, delali smo kak nauri, po sobotaj pa po nedelaj, v partiji (izmeni) 6+2.«

- Zdaj si že več kak dvajsti lejt doma, ka delaš, ka najraj delaš doma?

»Delo vsigdar djé doma, kak v rama tak kaulak rama, depa najbola rada v gauštjo odim te, gda grbanji rastejo. Tašoga reda sem vsikši den v gauštja pa nej samo dja, ranč tak moje sausedice tó, največkrat vtjüpar demo. Lani smo nej meli sreče, zato ka so nej rasle gobe, predlani je dosta baukše bilau, dosta smo najšli pa dosta smo odali.«

- Naprej so prišli vaši zdavanski kejpji tó, gda je bi-

lau vašo gostüvanje?

»Müva sva se leta 1971 zdala, tau je tistoga reda tak bilau, ka najprvin smo v tanač (občina) šli, te v cirkev, gda smo s tejm zgotauvili, te pa v krčmau. Do desete ali še duže je bejla tam paradija, pa samo potejm smo šli domau, gde je gostüvanje bilau. Drüdj den se je te cejla banda vzela pa so ali k ženina ali k sneji šli domau, ta, gde so še nej bilej pa tam so te tadale

djeli, pilej pa plesali. Gda je gostüvanje bilau, dosta norij so delali, bilau tak, ka še na streji so plesali. Fejst veselo je bilau, dobro je bilau, vej gnesden že tašo tak nega, vse se je tapozabilo. Tau je tó istina, ka telko gostüvanj že tó nega, dosta je taši, steri samo vtjüpar živejo ali samo v tanač (občino) dejo.«

- Te so še odli podaraj?

»V Števanovca smo cejli den odli, na Verici pa v Andovci tak pau dneva. Tau je žmetno delo bilau, zato ka vsepovsedik, pri sakšom rami so te s pitim ponidili, če si nej emo skrb, te si brž trüden grato. Depa dobro je bilau, zato ka te je lüstvo še bola vtjüpodlo pa se veselilo eden drügoma. Gnesden že ništje nikan nede, vsakši samo televizijo pa računalnik gleda, če kaj trbej ali šte prajti, te vzeme telefon pa te gorapozove.«

(Kejp na 1. strani: Spadaškinjov Mijalinim Margitom.)

Karči Holec

PRIPOVEJSTI OD STARI SLAVOV

V naši pripovedjstii smo že od toga tō pisali, gda so se stari Slavi, iz steri smo Slovenci vōprišli, na gnešnjo zemlo naselili. Zaprav, indasvejta so na dosta vekši krajini živeli, kak gnes Slovenci živemo. Sloencov gnes kaulak 2,5 milijauna živé. Največ v Republiki Sloveniji, kaulak pau milijonke pa zvün slovenske granice.

Slovenci na Talanskom

Slovenci v Italiji, na Talanskom, gnes v peti krajinaž živejo. Dvej sta skrak velki varašov, v steri tō Slovenci živejo, tau sta Trst pa Gorica. Tadale gor v planine Benečija sega, Kanalska dolina, skrak nje pa Rezija. Demo po redej po tej krajinaž. Trst je okno v svejt, skrak njega se najvekši šifti stavljajo. V té varaš pa v krajino kaulak njega so stari Slavi malo po leti 600 prišli, se tam naselili. Brž so se na maurdji kcu k ribičiji vzeli,

gnako so od vsega toga tō naši stari Slavi, skrak Blatnoga jezera, Balatona, pripovedjali. V vsejm tom se leko vidi, ka iz istoga korenja smo vōprišli. Gnes na Krasi više Trsta rejsan lejpe slovenske vesi gestejo, kak Opčine, Zgonik, Mavhinje, Devin (tam legenda od lejpe Vide je živeti začnila), Cerovlje, Nabrežina, Križ, Dolina, Milje, Prosek, Bazovica ..., najbolje visko od vsej pa Repentabor se zdigava. Gda skrak granice zmejs med Italijo pa Slovenijo

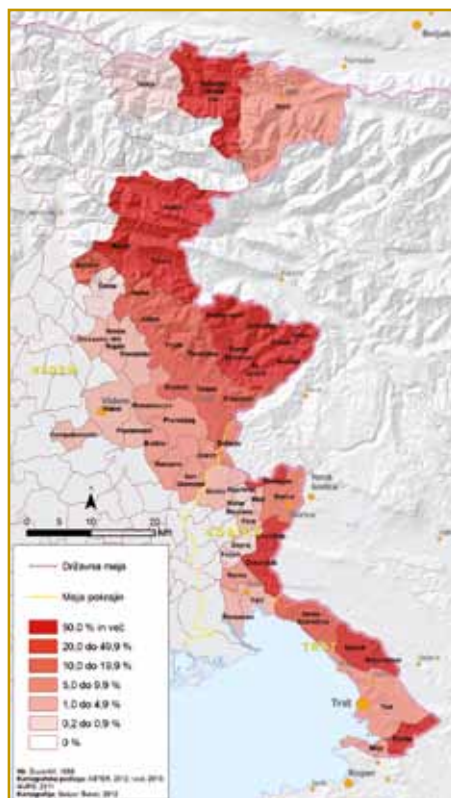
Gorice so vesnice, menjši varaši, v steri so Slovenci

varaš Udine tō vala. Njegov talansko menje se je iz slavskoga Videm narodilo. Gda pa od goriške krajine gučimo, brezi reke Soče nejde. Nisterni jo za najlbole lejpo reko v Evropi majo. Gda se je vedlo, ka Gorica po drugoj velkoj bojni v Sloveniji ne ostane, so na slovenskom kraji granice Novo Gorico naprajli. Tak zdaj na enom kraji granice trno stari varaš stodji, na drugom pa mlada Nova Gorica živi.

Više Gorice ena druga sloven-

pognali, so na toj zemlej ostanoli. Vesnice v Benečiji so po goraj pa dolaj raztepe. Leko povejmo, ka nikšnoga svojga centra ali vekšoga varaša nemajo. Je pa vejs Topolovo najbolje od vsej poznana. Bitje za njino domanjo slovensko rejč je ranč v Topolovom rejsan krepko seme posejalo. Gda pa od Benečije pripovedjamo, ne mremo, ka bi od eni muzikantov nej kaj povedali. Beneški fanjte se zovéjo. Možakrge so že nej pojde bili, gda so ansabel naprajli pa so trno popularni v Sloveniji tō bili. Njiva najbolje poznana nauta Rdejči cvejt eške gnesden žive pa od tisti časov je že prejk 40 lejt minaulo.

Skrak Benečije Slovenci eške v Reziji pa Kanalski dolini živejo. V tej raztepeni vesnicaj ji najmenje živé, depa dun eške v svojoj staroj domanjoj rejči gučijo,

Slovenci v Italiji skrak maurdja pa vcejlak na severi med gorami živejo. Nej samo eden njivi dialekt se guči. V Reziji pa Kanalski dolini trno stara rejč živé. Tau rejč Slovenci iz Slovenije skur nika ne razmejo, skur tak kak domanjo porabsko rejč tō nej

Kaulak cerkve Blajžene Device Marije v Repentabru so inda velke zidine gor zdignoli. Tau je v tistom časi bilau, gda so po Evropi Törki vmarjali pa krajine na nikoj dejvali. Te zidine so je pred njimi obranile

na zemlej so začnili delati. Gda od maurdja pripovedjamo, moramo prajti, kelko indašnji rejči eške gnesden itak živé. Prva je čoln ali čunaklin, kak se tau v Porabji vej prajti. Dosta vekša od čunaklina je barka gé. Tō barka nej samo v staroj slavskoj rejči eške gnesden živé. Depa barka je stara slavska rejč, od stere leko daleč nazaj gučimo. Moramo eške tau prajti, ka skur

više na sever demo, na goriško krajino prijdemo. Po varaši Gorica se ta krajina zové. Staro slavsko menje nam parpovejda, ka inda so se lidge tam gori, na gorici, naselili, tam so živeti začnili. Varaš Gorica je po vsej bojnaj pa konferencaj po nij k Talanom kcu zakapčeni osto. Ja, lagvo se čuje, ka varaš, ka staro slovensko menje ma, v Sloveniji ne živé. Kaulak

ostanoli. Tau so Doberdob, Jaleršice, Štandrež, Ločnik, Kopriva, Devetači, Sovodnje, Števerjan, Sredpolje ... Kak vseposedi pri Sloencaj na Talanskom so v Gorici pa kaulak nje tō naši lidge dobro organizejrani. Kak bi bole po domanje prajli, Slovenci na velki vküper držijo. Dosta sam po tej krajini ojdjo, Držina Nindri indri je tam tō dobro obojdl. Kelko paunim, bi leko povedo, ka skur so nas po rokaj nosili. Kak v drugi krajinaž se v toj tō leko na vsikšom stopaji vidi, kelko je eške stari slavski rejči ostanolo. Nej samo eden brejg, dosta nji staro slavsko menje ma pa tam že dugo enoga Slovenca nega. Kakša takša vejs se tō najde, njeno menje pripovejda, ka je iz slavske rejči vōprišlo. Tak za velki

Topolovo nam od toga pripovejda, kak so si lidge že indasvejta svoje mesto, svoj daum iskali

ska krajina živé. Slovenska Benečija je trno lejpa krajina. V njau so stari Slavi v tistom časi prišli, gda so tam Langobardi najbolje prejnji bili. Langobardi je staro lüstvo, po nji se talanska krajina Lombardija zové. V tau krajino so naši stari tō kak tihinci prišli, depa brž so korenje

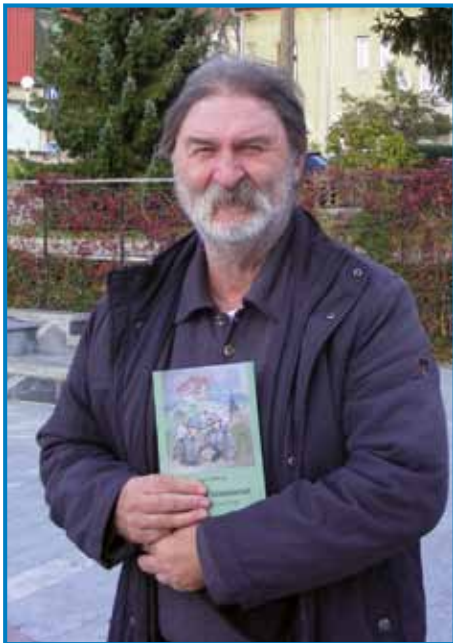
pišejo, svoje novine vōdavajo. Samo eno veško menje vōovadimo, ka se leko po tejm vidi, sto na tistoj zemlej živé: Špeter Slovenov. (Kejp na 1. strani: Soča je planinska reka, stera se na Talanskom v maurdje zlidjé. Najprva je divdja, tam skrak maurdja pa bole manjasta grata.)

Miki Roš

Knjiga Lajosa Benceja *Furijasta generacija*

Humorne zgodbe in anekdote iz Prekmurja v prejšnjem stoletju

V knjigi kratke proze z naslovom *Furijasta generacija* je pesnik in pisatelj iz Lendave *Lajos Bence* ubesedil dogodke, ki jih je doživel in slišal od otroštva v petdesetih letih prejšnjega stoletja pa do konca stoletja. Knjiga je izšla v začetku lanskega leta v madžarskem, konec leta pa še v slovenskem jeziku. Izdal jo je Zavod Volosov hram. Iz madžarskega je besedilo v slovenski jezik prevedel Béla Szomi Kralj, urednik knjige je Robert Titan Felix, sliko na naslovnici z motivom zgodbe

Lajos Bence je knjigo posvetil svoji generaciji v Lendavi in okolici

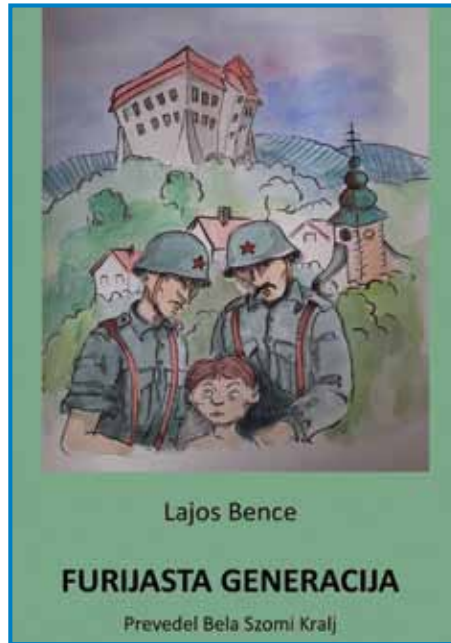
ene od novel pa je naslikal László Herman. Knjigo je začel pisati v času, ko

prijetne dogodke iz njegovega življenja ter življenja njegovih prijateljev in znancev, pa si je pomagal, da je bilo te dneve lažje preživeti, je povedal Lajos Bence: »Takrat sem pomislil: če ne bom pisal o vedrih stvareh, se mi bo zmešalo. Knjigo sem namenil moji generaciji, rojeni v petdesetih letih prejšnjega stoletja, in v njej tudi največ pišem o njej, mislim pa, da so zgodbe zanimive tudi za druge generacije. Želel bi, da bi tudi njim ob branju knjige privrele v ospredje podobe življenja nekoč v Prekmurju, predvsem v Lendavi in okolici.« To so zgodbe zelo različnih ljudi, ki jih je srečeval in so si znali na različne načine narediti življenje bolj prijetno. Veliko je bilo druženja prijateljev v lendavskih gostilnah, ki ga danes pogreša.

Urednik knjige Robert Titan Felix je povedal, da je Bence v prvi vrsti pesnik, katerega

znali iz izbora njegovih del z naslovom *Vzkli iz kamna*, ki je leta 2011 izšla pri Založbi

Franc – Franc: »V tokratni prevodni izdaji ga spoznamo tudi kot pisca sugestivne in vznemirljive kratke proze. Bence je pri svojem pisanju kritičen in z realnim pogledom na to, kako stvari stojijo.« Vsaka osebna izkušnja nabere tudi dovolj majhnih, humornih zgodb, anekdot, s katerimi so pregneteni posamezni deli zbirke njegove kratke proze.

Platnica knjige

pesniško ustvarjanje smo v slovenskem jeziku lahko spo-

Besedilo in fotografiji: Jože Gabor

DEMENCA ŽE KLONCKA NA DVERI

Gnesden že dosta lidi živé prejk 85 lejt ali eške duže. Tau je dobro gé, ka dugo živemo, dapa nej vseedno, kakšen žitek mamó v tej lejtaj. Znano je gé, ka človeško tejló vsigdar slabše grata, dúševno se tó degradira. Več nega telko mauči kak v mladi lejtaj. Fizično mauč pomalek zgibimo pa memoria več tó ne funkcionira kak prva. Vse bole pomalek dé, žitek vsakši den bole žmeten grata. Ništrni pozableni gratajo, se ovak obnašajo kak prva. Pri nji že demenca kloncka na vrata. Dostakrat tašo tó pozabijo, ka so prva znali; ménje lidi, s sterimi so duga lejta vkúper delali, naslove romanov, filmov ali znani lidi. Dostafart kaj tadejejo pa drugi den ne najdejo. Ne vejo več, ka se je prvi den ali prvi keden zgodilo. Najprva kratkoročni spomin (rövidtávú emlékezet) baude

oslabljeni. Dapa eške dobro znajo, s kem so v šauló ojdli, s kem so sejdli v stolici, na pamet vejo pesmi (vers), stere so se v šauló včili. Moški z veseljom pripovejdajo, kak je bilau, gda so pri sodakaj bili. Kak ta beteg dé tadale, dolgoročna memoria tó vse slabša grata. Na slednje, na žalost, vse pozabi betežnik. Zgibi orientacijo, ne vej, gdé je gé. Žalostno je videti, kak tej lidgé na nikoj pridejo, ka več ne morejo samostojno (önállóan). Kak se leko branimo prauti demenci? Ka leko napravimo, če škemo dugo biti aktivni fizično in psihično? Vej pa vsi si želejmo kakovostno življenje (minőségi élet) na stara lejta. Gerontologi pravijo, stari se tó morajo dosta gibati, vsigdar nika delati, kak njim mauč dopisti. Zrankma rano gorstaniti, telovaditi

pred zajtrkom. Znamo, ka stari človek tak ne more dosti spati, komaj čaka, aj sveklau baude, že völeti iz postele. Moramo si napraviti dneveni red, zatok je pomembno (fontos), aj vse delamo v gnakom časi, ka tak naloge rutina gratajo. Ne bojmo brezi dela ali brezi aktivnosti. Bojmo dosta vevnej v naravi. Steri ma ogracenek, si od sprtolejtí do zime najde delo. Nej se mujs paštjiti, delo trbej na vsikši den nutvtalati. Moški leko v verkštauti (delavnici) kaj delajo, škeri nücajo. Ženske küjejo, pečejo. Dapa kakoli delajo, aj baude tisto izvir veselja. Naj se šetajo, se srečajo s padaši. Naj se med seuv pogučavajo, ka se je z njimi godilo preminauči den, ka so šteli ali vidli na televiziji. Tak jim bole nazaj pridejo spomini, vej pa če na glas vöpejmo svoje

misli, nam tau pomaga pri koncentraciji. Pomembno je gé, aj stari ne ostanejo sami, aj se ne izolirajo. Gda starejši gratamo, se spremenijo naši človeški stiki. Dosta stari padašov smo že zgibili, ka so mrlí. Dostafart nemamo nikoga, s sterim bi si leko zgučali naše baje ali naše cilje. Pa nega nikoga, ka bi ma leko pripovejdali o tom, ka smo doživeli. Padarge tanačivajo, aj starejši odijo v društva pa na programe. Šteri ma volau, naj pleše v skupini itd. Mentalno bole friški ostanejo, če se kartajo, igrajo šak ali družabne igre. Reševanje križank tó dosta pomaga prauti demenci. Ranč tak, če memoriziramo telefonske številke ali v glavej računamo. Moramo dosta šteti novine, kratke novele pa pesmi, vsebino tapovejmo nekoma, tak nam bole v spomini

ostane. Zvün toga trbej zdravo živeti, dosta sada, zelenjave pa vitaminov gesti. Piti pa dosta tekočine, čaja, vodé ali soka. Če premalo pigemo, zavolo dehidracije ne moremo koncentrirati, slabše so naše spominske funkcije. Demenca je proces, steri pomalek najprej dé. Dostafart leta pa leta tadéjo, ka žlata vpamet vzeme, ka je starejši človek dementen. Demenco stokoli leko dobi, ne šté se, če je prva pader, školnik ali prausen delavec bijo. Niške ne vej, ka ga čaka, gda stari grata. Gda sem tau pisala, mi je dostakrat na pamet prišlo, ka so meni gučali stari starci, gda sem mlada dekla bila: »Mladost je norost, starost je žalost«. Te sem eške tau nej razmejla, dosta lejt je odišlo, zdaj že vejm, ka tau znamenüje.

Margit Čuk

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 25. FEBRUARJA
DO 3. MARCA**
PETEK, 25.02.2022, I. spored TVS

6:25 Kultura, Odmevi, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 10:45 Loti in izgubljeni zmaj, 12:05 TV-izložba, 12:20 Vem! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Nadnarava: Čutila, dokumentarni program, 14:25 Prisluhljivo tišini: Podajmo roko pomoči potrebnim, 14:45 TV-izložba, 15:00 Mostovi - Hidak, 15:35 Otroški program, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta!: Vseživljenjsko učenje, 17:50 Družina Jazbečjak, risanka, 18:05 Čarokuhinja pri atu: Mehika, 18:20 Vem! 18:57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20:00 Zimski pozdrav, 21:25 Na lepše, 22:00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23:00 Kinoteka: Monty Python: Smisel življenja, 0:50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2:10 Napovedujemo

PETEK, 25.02.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 8:00 Videotrak, 9:00 Dobro jutro, 10:55 Ugriznimo znanost, 11:35 Čarokuhinja pri atu: Avstralija, izobraževalni program, 11:55 Tarča, 13:10 O živalih in ljudeh, 13:50 Na vrtu, 14:15 Migaj z nami, izobraževalni program, 14:55 Nordijsko smučanje (Ž): Smučarski skoki, ekipna tekma, svetovni pokal, 16:55 Nordijsko smučanje (M): Smučarski skoki, svetovni pokal, 18:55 Kraljice Oranga, 20:05 Črni KKKlanovec, 22:20 Bogovi Molenbeeka, film, 23:45 Videonoč

SOBOTA, 26.02.2022, I. spored TVS

6:15 Kultura, Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:25 Infodrom, 10:45 Izzivalci, EBU dokumentarni film, 11:20 TV-izložba, 11:40 Ah, ta leta!: Vseživljenjsko učenje, 12:10 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 Kaj govoriš? = So vakeres? 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:50 TV-izložba, 14:05 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 14:40 Prisluhljivo tišini, izobraževalni program, 15:00 Ekipa Bled, 15:30 Rojaki, dokumentarni program, 16:00 Ambienti, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Sobotno popoldne, 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Joker, 21:00 Kaj dogaja? 21:30 River, 22:35 Poročila, Šport, Vreme, 23:10 Sedmi pečat: Kafarnaum, 1:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:35 Napovedujemo

SOBOTA, 26.02.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 6:20 Spomini: prof. dr. Ljubo Bavcon, izobraževalni program, 9:25 Alpsko smučanje (M): Slalom, 1. vožnja, svetovni pokal, 10:25 Alpsko smučanje (Ž): Smuk, svetovni pokal, 12:25 Alpsko smučanje (M): Slalom, 2. vožnja, svetovni pokal, 13:25 Nordijsko smučanje: Smučarski tek, sprint, svetovni pokal, 15:10 Nordijsko smučanje (Ž): Smučarski skoki, svetovni pokal, 16:25 Nordijsko smučanje (M): Smučarski skoki, ekipna tekma, svetovni pokal, 18:20 Deskanje na snegu: Paralelni slalom, svetovni pokal, 18:50 Na dolžnosti, 19:55 Utrip, 20:15 Zrcalo tedna, 20:30 Intervju, 21:30 Film tedna: Dobra plat Dorien B., 23:20 Koncert, 1:00 Videonoč

NEDELJA, 27.02.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Zimski pozdrav, 14:50 Na lepše, 15:15 Brodolomca, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon, risanka, 17:30 Nedeljsko popoldne, 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport,

Kultura, Vreme, 20:00 V imenu ljudstva, 20:55 Delo na zahtevo, 21:55 Poročila, Šport, Vreme, 22:25 V kamen, v vodo, 23:20 Za lahko noč: Bojan Gorišek - Philip Glass: Metamorphosis Four, 23:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 23:55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 0:45 Napovedujemo

NEDELJA, 27.02.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 6:45 Duhovni utrip, 7:00 Ugriznimo znanost: Vpliv človeka na gibanje živali, 7:25 Glasbena matineja: Tanja Činč, Simfonični orkester RTV Slovenija in En Shao (Camille Saint-Saëns: Koncert za klavir št. 2), 7:50 Po Sredozemlju s Simonom Reevom, 9:25 Alpsko smučanje (M): Slalom, 1. vožnja, svetovni pokal, 10:25 Alpsko smučanje (Ž): Smuk, svetovni pokal, 11:25 Nordijsko smučanje (Ž): Smučarski tek, 10 km, svetovni pokal, 12:25 Alpsko smučanje (M): Slalom, 2. vožnja, svetovni pokal, 13:35 Nordijsko smučanje (Ž): Smučarski skoki, svetovni pokal, 15:55 Smučarski skoki (M): Svetovni pokal, 17:50 Deskanje na snegu: Paralelni slalom, ekipno, svetovni pokal, 18:40 Na dolžnosti, 19:50 Žrebanje Lota, 20:00 Avstralija v barvah: Premik v zvestobi, dokumentarni program, 20:55 Arena - omizje, 21:55 Grunge, zgodba o glasbi in besu, film, 22:55 Nedeljsko popoldne, 0:20 Kaj dogaja? 0:55 Videonoč

PONEDELJEK, 28.02.2022, I. spored TVS

6:20 Zrcalo tedna, Utrip, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 12:05 TV-izložba, 12:20 Vem! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Veličastne reke sveta, dokumentarni program, 14:20 S-prehodi, 15:00 Dober dan, Koroška, 15:35 Otroški program, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:05 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Studio City, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Umetni raj, 23:15 Glasbeni večer: Ob 330. obletnici rojstva Giuseppeja Tartinija: Tartini Festival, 0:45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:00 Napovedujemo

PONEDELJEK, 28.02.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:00 Videotrak, 10:10 Dobro jutro, 12:10 Obzorja duha, 13:00 Čarokuhinja pri atu: Mehika, 13:30 Prisluhljivo tišini, 14:00 Intervju, 15:15 Na lepše, 16:00 Ljudje in zemlja, 16:55 Redke bolezni v tekmi s časom, dokumentarni program, 17:25 Sobotno popoldne, 19:00 Dokumentarna oddaja, 20:00 Po Sredozemlju s Simonom Reevom, 21:15 Stonehenge: Razkriti izgubljeni krog, 22:15 Podjetno naprej, 22:45 Iva, 24, 23:15 Videonoč

TOREK, 01.03.2022, I. program TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 10:35 Zdravilna voda, 12:05 TV-izložba, 12:20 Vem! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Veličastne reke sveta: Nil, dokumentarni program, 14:25 Duhovni utrip, 14:40 TV-izložba, 15:00 Kanape/Kanapé, 15:35 Otroški program, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Alpe-Donava-Jadran, 17:50 Tib in Tamtam: Zmešan! risanka, 18:05 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Kukavici, 21:00 Vojna v Evropi: Drama v Ukrajini, 22:00 Odmevi, Šport, Pričevalci, 0:20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

TOREK, 01.03.2022, II. program TVS

6:00 Napovedujemo, 10:00 Videotrak, 11:10 Dobro jutro, 13:25 Šef doma, 14:00 Tednik, 15:20 Avtomobilnost, 16:15 Po dežju/Nakon kiše, dokumentarni program, 17:20 Joker, kviz, 18:25 Kaj dogaja? 19:00 Dokumentarna oddaja, 20:00 Dokumentarna oddaja, 21:00 Kruha in iger, 22:40 Kaj govoriš? = So vakeres? 23:10 Dokumentarna oddaja, 0:10 Videonoč

SREDA, 02.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 10:40 100 kilogramov do zvezd, 12:05 TV-izložba, 12:20 Vem! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Veličastne reke sveta: Misisipi, dokumentarni program, 14:20 Osmi dan, 14:50 Rojaki, dokumentarni program, 15:15 Mostovi - Hidak, 15:45 Male sive celice, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Posebne zgodbe, dokumentarni program, 17:50 Bela in Sebastijan, risanka, 18:05 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Neznosna lahkost revolucije, 21:30 Kratki igrani film, 22:00 Odmevi, Šport, Panoptikum, 23:45 Posebne zgodbe: Darovanje organov, 0:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

SREDA, 02.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:30 Videotrak, 10:30 Dobro jutro, 12:40 Kanape - Kanapé, 13:30 Šef doma, 14:00 Studio City, 15:15 Alpe-Donava-Jadran, 16:00 Ambienti, 16:40 Nordijsko smučanje (M): Norveška skakalna turneja, kvalifikacije, svetovni pokal, 18:00 Nedeljsko popoldne, 19:40 Nordijsko smučanje (Ž): Norveška skakalna turneja, kvalifikacije, svetovni pokal, 20:35 Žrebanje Lota, 20:45 Na utrip srca: Svetovni Wagner: iz Bayreutha v svet, 21:50 Neboa: Pustni petek, 23:10 Pero Lovšin - Ti lahko, 0:40 Videonoč

ČETRTEK, 03.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, 9:00 Otroški program, 10:35 A je to 2, 11:50 TV-izložba, 12:05 Vem! 12:35 TV-izložba, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Nepal - blizu neba: Iz lllama v Katmandu, 14:20 TV-izložba, 14:35 Slovenci v Italiji, 15:10 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, 15:50 Sobotni krompir, 16:30 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:05 Šef doma, izobraževalni program, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tarča, 20:55 Raj - neukročeni planet: Galapaški otoki - začarano otočje, dokumentarni program, 22:00 Odmevi, Šport, Osmi dan, 23:20 Stonehenge: Razkriti izgubljeni krog, 0:20 Ugriznimo znanost, 0:50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:05 Napovedujemo

ČETRTEK, 03.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 8:00 Videotrak, 9:10 Dobro jutro, 11:20 Panoptikum, 12:25 Nordijsko smučanje: Smučarski tek, sprint, svetovni pokal, 14:25 Biatlon (Ž): Štáfta, svetovni pokal, 15:55 Nordijsko smučanje (M): Norveška skakalna turneja, svetovni pokal, 17:50 Rokomet (M): Slovenija : Severna Makedonija, evropski pokal, 19:30 Nordijsko smučanje (Ž): Norveška skakalna turneja, svetovni pokal, 21:00 Avtomobilnost, 21:35 Ambienti, 22:05 Nova evropska pesmarica - Ponovno skupaj: Avstrija, 22:15 Slovenska jazz scena: Renato Chicco Trio, 22:50 Dokumentarna oddaja, 23:50 Videonoč

VABILO

Društvo porabskih slovenskih upokojencev
Vas prisrčno vabi na

VESELI PUSTNI POPOLDAN,

ki bo **27. februarja 2022, ob 14. uri**
na parkirišču ob Slovenskem kulturnem in
informativnem centru v Monoštru.

ob 14. uri: se začne zabavni program
ob 14.15 uri: pustni kulturni program:

Nastopajoči:

- FS ZSM upokojenk
- Pevski zbor Rozmarin DPSU
- Porabski trio ZSM in etno skupina Što ma čas
- FS ZSM Sakalovci

Po kulturnem programu se nadaljuje zabavni program.

ob 15.30 uri: pogostitev v Hotelu Lipa za povabljenе
goste in člane društva.

JEZIKOVNI TEČAJ ZA ZAČETNIKE

Zveza Slovencev na Madžarskem letos desetič organizira slovenski jezikovni tečaj za odrasle, ki zdaj poteka v kulturnem domu v Števanovcih. 15. februarja se je začel začetni tečaj, na katerega se je prijavilo 25 zainteresiranih mladih in starejših, ki bi se radi učili slovenski jezik ali nadgradili in razširili svoje jezikovno znanje. Kot organizatorji z veseljem opažamo, da je zanimanje za učenje slovenskega jezika iz leta v leto večje. Trimesečni tečaj izvaja mlada učiteljica slovenščine Martina Zakocs. Gyöngyi Bajzek - sekretarka ZSM

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotka; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Zveza Slovencev na Madžarskem ter Slavistično društvo
Prekmurja, Prlekije in Porabja
razpisujeta nagradni literarni natečaj
za pripadnike slovenske narodne skupnosti na
Madžarskem
Porabske litere 2022.

Literarni natečaj je namenjen trem kategorijam prijaviteljev:

- I. kategorija: učenci osnovnih šol,
- II. kategorija: srednješolci in študentje,
- III. kategorija: odrasli.

Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo natečaja in pošljejo pesmi, prozna ali dramska besedila. Prispevki so tematsko neomejeni, prijavitelji so pri izbiri teme svobodni.

Za pesemska besedila velja, da prijavitelji pošljejo najmanj pet pesmi. Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov (črtica, kratka proza, novela, povest, roman) upoštevala tudi potopisno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih pa vse žanre.

Prispevki so lahko napisani v knjižni slovenščini ali v »domanjoj rejči« - porabščini.

O dobitnikih nagrad v vsaki kategoriji bo odločala tričlanska žirija, ki jo sestavljajo po dva predstavnika Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja ter predstavnik Zveze Slovencev na Madžarskem. Odločitev žirije je dokončna.

Nagrade znašajo:

- I. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- II. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- III. kategorija: prva nagrada 500 €, druga nagrada 300 €, tretja nagrada 200 €.

V prvi kategoriji prejmejo nagrado v višini 200 € tudi mentorji nagrajenih učencev.

Prijavitelji naj svoje prispevke pošljejo v treh natisnjenih izvodih ali v elektronski obliki najpozneje do 30. septembra 2022 na naslov: Zveza Slovencev na Madžarskem, Gardonyijeva ulica 1, 9970 Monošter/Szentgotthárd oz. andreakovacs967gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com s pripisom »Literarni natečaj Porabske litere«. Prispevki naj bodo opremljeni z imenom in priimkom ter naslovom prijavitelja. Prispevki osnovnošolcev naj vsebujejo še podatke o mentorju/ici. Tipkopisov ne vračamo, ampak bodo shranjeni v arhivu Zveze Slovencev na Madžarskem. Prijavitelji dovoljujejo objavo svojih prispevkov v časopisu Porabje in v Porabskem koledarju.

Slavnostna razglasitev rezultatov natečaja in podelitev nagrad bo v mesecu decembru 2022 v Slovenskem domu v Monoštru.